

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
Ταχ. Δ/νση: Μπουμπουλίνας 20-22
Ταχ. Κώδικας: 106 82 Αθήνα
Τηλ: 210-8201294, 8201299
Fax: 210-8201291
E-mail: protocol@grkas.culture.gr

Πληροφορίες: Μιχάλης Σκλάβος

Αθήνα, 18 Απριλίου 2006

Αρ. πρωτ: ΥΠ ΠΟ /ΚΑΣ/Φθ/1521/37878

✓ Προς:

κ. Γεωργία Ι. Θάνου,
δικηγόρο,
Σαριπόλου 4,
Αθήνα.

Σε συνέχεια της από 24-10-2005 δικής σας αιτήσεως, σας αποστέλλουμε ακριβές φωτοαντίγραφο των πρακτικών του θέματος «Έγκριση μη καθαίρεσης υφισταμένων κτισμάτων για τη διενέργεια ανασκαφικής έρευνας στο οικοδομικό τετράγωνο που περιβάλλεται από τις οδούς Αρδηττού, Κούτουλα, Θωμοπούλου και Κεφάλα στο Μετς Αθηνών (αναπομπή)» της Συνεδρίασης 40/19.10.2005 του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου.

Συνημμένα: 9 φύλλα

Η Προϊσταμένη
του Τμήματος της Γραμματείας
ΚΑΣ

Μαρία Λαγογιάννη
Αρχαιολόγος με βαθμό Α'

Ακριβές Αντίγραφο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ : 40/19-10-2005

ΘΕΜΑ 5^ο : «Έγκριση ή μη καθαίρεσης υφισταμένων κτισμάτων για τη διενέργεια ανασκαφικής έρευνας στο οικοδομικό τετράγωνο που περιβάλλεται από τις οδούς Αρδηττού, Κούτουλα, Θωμοπούλου και Κεφάλα, στο Μετς Αθηνών (αναπομπή).»

Εισηγήτρια : Αικατερίνη Κυπαρίσση, Διευθύντρια Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του ΥΠ.ΠΟ.

Η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, κα Αικατερίνη Κυπαρίσση – Αποστολίκα, εκκινεί την εισήγησή της εκθέτοντας στα μέλη του Συμβουλίου το ιστορικό της υπόθεσης. Η Εισηγήτρια υπενθυμίζει την πρόσφατη διενέργεια αυτοψίας στην περιοχή, σε συνέχεια προηγούμενης γνωμοδότησης του Συμβουλίου, προκειμένου τα μέλη να διαμορφώσουν ίδια άποψη, καθώς και προηγούμενη εισήγηση της Υπηρεσίας περί καθαίρεσης των παλαιών κτισμάτων, τα οποία δεν είναι χαρακτηρισμένα ως διατηρητέα, ενώ έχουν εκδοθεί και πρωτόκολλα κατεδάφισης. Η καθαίρεση των εν λόγω κτισμάτων να πραγματοποιηθεί με την παρακολούθηση της αρμόδιας Γ' ΕΠΚΑ και στη συνέχεια να ερευνηθεί κατά πόσον υφίστανται κατάλοιπα αρχαίων κτισμάτων, τεκμηρίων της θέσεως του Ναού. Αφού προηγηθούν οι ενέργειες αυτές, το θέμα να επανέλθει στο Συμβούλιο, και αναλόγως των αποτελεσμάτων της έρευνας να αποφασισθεί τι μέλλει γενέσθαι.

Το Πρακτικό της διενεργηθείσης αυτοψίας έχει ως εξής:

Σήμερα 12/09/2005 το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο πραγματοποίησε εν ολομελεία αυτοψία, ως έχει αποφασίσει στην υπ' αριθμ. 27/6-07-05 Συνεδρία του στο Ο.Τ. που περιβάλλεται από τις οδούς Αρδηττού, Κούτουλα, Θωμοπούλου και Κεφάλα στο Μετς.

Κατά την αυτοψία παρέστησαν οι κ.κ.: Χρήστος Ζαχόπουλος, Αντώνιος Κλαδιάς, Βασίλειος Χανδακάς, Αλέξανδρος Μάντης, Νικόλαος Καλτσάς, Άλκηστη Χωρέμη, Ελένη Τσοφοπούλου, Πέτρος Θέμελεης, Λυδία Παλαιοκρασσά, Νικόλαος Γκιολές, Γεώργιος Καραδέδος, Σεμέλη Πινγιάτογλου, Αλέξανδρος Ξυντάρης, Αγγελική Γιαννικούρη, Νικόλαος Φυτρολάκης.

Γραμματέας του Συμβουλίου ήταν ο Γρηγόρης Γρηγορακάκης, μόνιμος υπάλληλος του Υπουργείου Πολιτισμού του Κλάδου Π.Ε. Αρχαιολόγων.

Το Συμβούλιο επισκέφθηκε την προαναφερθείσα περιοχή, προκειμένου να διαμορφώσει γνώμη αναφορικά με το θέμα της εγκρίσεως ή μη κατεδάφισης υφισταμένων κτισμάτων για τη διενέργεια ανασκαφικής έρευνας στο Ο.Τ. που περιβάλλεται από τις οδούς Αρδηττού, Κούτουλα, Θωμοπούλου και Κεφάλα στο Μετς.

Επίσης παρέστησαν: η κα Αικατερίνη Κυπαρίσση, ο κ. Ζιρώ, ο κ. Αριστείδης Κολωνάκης από τη ΔΙΠΚΑ, η κα Νικολέτα Βαλάκου, Διευθύντρια της Γ' ΕΠΚΑ, η κα Λυγγούρη, μόνιμη υπάλληλος του ΥΠΠΟ κάδου αρχαιολόγων που υπηρετεί στη Γ' ΕΠΚΑ και η οποία θυμίζω ότι είχε κάνει και την τελευταία ανασκαφική έρευνα, έξω βέβαια από τα υφιστάμενα κτίσματα.

Παρέστησαν επίσης οι έχοντες έννομο συμφέρον πολίτες - ιδιοκτήτες μετά των νομίμως εκπροσωπούντων αυτούς δικηγόρους, Σύλλογοι της περιοχής και η Ελληνική Εταιρεία.

Το Συμβούλιο ενημερώθηκε από τη κα Νικολέτα Βαλάκου και την κα Λυγγούρη για την τοπογραφία, το καθεστώς προστασίας της περιοχής και το ιστορικό της υπόθεσης. Τα μέλη του Συμβουλίου είχαν επίσης την ευκαιρία να ακούσουν τις απόψεις των δύο πλευρών, ιδιοκτητών και περιοίκων.

Κατόπιν διαλογικής συζήτησης τα μέλη του Συμβουλίου επιφυλάχτηκαν να διατυπώσουν τις απόψεις τους κατά τη συζήτηση του θέματος σε ιδιαίτερη σύσκεψη».

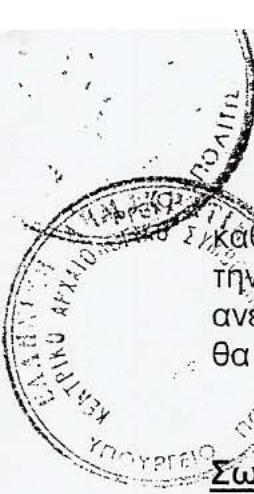
Αυτή η σύσκεψη έγινε και τα μέλη της Επιτροπής συμφωνούν με την αρχική πρόταση-εισήγησή μας, πρώτα να λάβει χώρα η καθαίρεση των ετοιμορρόπτων κτισμάτων, να ακολουθήσει η ανασκαφική έρευνα και εν συνεχείᾳ να επανέλθει το θέμα στο Συμβούλιο προκειμένου να αποφασίσουμε για την περαιτέρω τύχη του.

Στο σημείο αυτό προσήλθε η κα Ειρήνη Γρατσία, εκπρόσωπος της Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Ο Πρόεδρος καθορίζει το πλαίσιο της συζήτησης, η οποία αφορά την έγκριση ή μη της καθαίρεσης υφισταμένων κτισμάτων για τη διενέργεια ανασκαφικής έρευνας και καλεί τη ενδιαφερομένη να διατυπώσει τις απόψεις της. Η κα Γρατσία λαμβάνοντας το λόγο αναφέρει ότι η Ελληνική Εταιρεία τάσσεται υπέρ της διενέργειας ανασκαφικής έρευνας και περαιτέρω ανάδειξης του χώρου, αφού, όμως, προηγηθεί η απαλοτρίωση. Ο κύριος λόγος, που υπαγορεύει μία τέτοια θέση, είναι η αξία του χώρου αυτού καθ' αυτού.

Στο σημείο αυτό απεχώρησε η κα Ειρήνη Γρατσία, εκπρόσωπος της Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς και προσήλθε ο κ.Ι.Στεργίου, εκπρόσωπος του Πολιτιστικού, Κοινωνικού και Φιλοσοφικού Σωματείου «ΑΘΗΝΑ ΥΓΕΙΑ»

Ο κ. Στεργίου δηλώνει ότι ο χώρος είναι σημαντικότατος εν γένει για την ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά. Ενέχει σημαντικούς συμβολισμούς, ενώ στον τόπο αυτό καλλιεργήθηκαν αξίες, οι οποίες ενσωματώθηκαν στο Σχέδιο Συντάγματος της Ε.Ε., όπου υπάρχει πρόβλεψη και για την προστασία της κοινωνικής και πολιτιστικής κληρονομιάς των λαών. Ως εκ τούτου το Σωματείο τάσσεται υπέρ της απαλοτρίωσης.

Σε σχετική ερώτηση του Προέδρου, ο κ. Στεργίου θεωρεί ότι η καθαίρεση των κτισμάτων και η ανασκαφή πρέπει να έχει ως απώτερο στόχο την ανάδειξη του χώρου. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να επιτραπεί η ανέγερση κτισμάτων, που θα αλλοιώσουν τη φυσιογνωμία του, γεγονός που θα προκαλέσει αντιδράσεις, ακόμη και στο διεθνή τύπο.

Στο σημείο αυτό αποχώρησε ο κ. I. Στεργίου, εκπρόσωπος Σωματείου «ΑΘΗΝΑ ΥΓΕΙΑ» και προσήλθε η κα Γ. Θάνου δικηγόρος-εκπρόσωπος Συλλόγων Αρδηττού, Παριλισσίων & Πρωτοβουλίας Κατοίκων, ο κ.Δ. Αλεξανδρόπουλος, Πρόεδρος Εξωραϊστικού Συλλόγου «Αρδηττός» και η κ. Δ. Παπακωνσταντίνου-Διαμαντούρου, Πρόεδρος Συλλόγου «Ο Παριλίσσιος»

Η κα Θάνου θεωρώντας ότι εν προκειμένω το ΚΑΣ γνωμοδοτεί καθ' υπέρβαση αρμοδιοτήτων, εκθέτει τα επιχειρήματά της, αναφέροντας και την προϊστορία της υπόθεσης. Θεωρεί ότι ουσιαστικά παρερμηνεύεται το άρθρο 6 παρ. 10 του Ν. 3028/2002. Σε κάθε περίπτωση πιστεύει ότι η ανασκαφική έρευνα συνδέεται αποκλειστικά και άρρηκτα με την απαλλοτρίωση.

Από πλευράς του ο προϊστάμενος της Γενικής Δ/νσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς, κ. Λάζαρος Κολώνας, θεωρεί ότι δεν υφίσταται θέμα αναρμοδιότητας του Συμβουλίου ή υπέρβασης αρμοδιοτήτων. Αναγιγνώσκεται το άρθρο 18 του Ν. 3028/2002, περί αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ή απευθείας εξαγοράς ακινήτων, εντός των οποίων υπάρχουν αρχαία, στο οποίο τίθεται ως προϋπόθεση η διαπίστωση της ύπαρξης αρχαιοτήτων, εν προκειμένω, λοιπόν, απαιτείται καθαίρεση των ετοιμορρόπτων κτισμάτων και διενέργεια ανασκαφής. Επιπλέον, δεν τίθεται σε καμία περίπτωση ζήτημα υπέρβασης των αρμοδιοτήτων βάσει του άρθρου 50 του Ν. 3028/2002. Τέλος, ο κ. Κολώνας θεωρεί ότι η διαχείριση του δημοσίου χρήματος είναι πολύ σοβαρή υπόθεση και όλοι οφείλουν να το αντιμετωπίζουν με τη δέουσα σοβαρότητα. Από πλευράς της η κα Θάνου υποστηρίζει ότι τα οικονομικά δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να συνδέονται με την προστασία των μνημείων, καθώς εμπίπτουν στις αρμοδιότητες άλλων δημοσίων φορέων.

Στο σημείο αυτό προσήλθε ο κ. I. Ευφραιμίδης, αρχιτέκτων-πολεοδόμος, εκπρόσωπος της «Πρωτοβουλίας Κατοίκων ΜΕΤΣ»

Ο κ. Ευφραιμίδης, καταθέτει μια έκκληση, με 1.284 υπογραφές πολιτών για την προστασία του αρχαιολογικού χώρου, η οποία μάλιστα είναι προσβάσιμη σε όλους από το Διαδίκτυο. Θεωρεί κεφαλαιώδους σημασίας το ζήτημα της προστασίας και ανάδειξης του περιβάλλοντος χώρου του πάλαι ποτέ υφισταμένου ναού. Δεν τίθεται θέμα για το ανάλημμα, καθόσον αυτό βρίσκεται σε δημόσιο χώρο. Δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να επιτραπεί η αλλοίωση του χώρου μέσω της ανέγερσης ξενοδοχειακού συγκροτήματος, ενδεχόμενο για το οποίο κυκλοφορούν έντονες φήμες. Τέλος, ο κ. Εφραιμίδης εις επίρρωσιν των επιχειρημάτων του αναφέρει ότι κατά τη χάραξη της οδού Αρδηττού στο συγκεκριμένο σημείο έγινε παράκαμψη, ακριβώς διότι αυτός ο χώρος θεωρήθηκε μεγάλης αρχαιολογικής σπουδαιότητας.

**Στο σημείο αυτό αποχώρησαν η κα Γ. Θάνου, δικηγόρος –
Εκπρόσωπος Συλλόγων Αρδηττού, Παριλισσίων & Πρωτοβουλίας
Κατοίκων, Δ. Αλεξανδρόπουλος, Πρόεδρος Εξωραϊστικού Συλλόγου
«Αρδηττος», Δ. Παπακωνσταντίνου – Διαμαντούρου, Πρόεδρος
Συλλόγου «Ο Παριλίσσιος» και ο Ι. Ευφραιμίδης, αρχιτέκτων –
Πολεοδόμος, εκπρόσωπος «Πρωτοβουλίας Κατοίκων» και προσήλθε ο
κ. Π. Νικολακόπουλος από το Δ.Σ. του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων.**

Ο κ. Νικολακόπουλος αναφέρεται στο ιστορικό της υπόθεσης και στις ενέργειες που προέβη ο σύλλογος. Θεωρεί ότι σε κάθε περίπτωση ο χώρος πρέπει πρώτα να απαλλοτριωθεί και εν συνεχείᾳ να ακολουθήσει καθαίρεση των υφισταμένων κτισμάτων, διενέργεια ανασκαφικής έρευνας και ανάδειξή του. Θα μπορούσε να προβλεφθεί στο πλαίσιο ενός ευρύτερου προγραμματισμού και η απαλλοτρίωση της γωνιακής πολυκατοικίας, η οποία ανηγέρθη επί δικτατορίας και η οποία εδράζεται στη γωνία του ναού. Τέλος, θεωρεί ότι το οικονομικό κόστος της απαλλοτρίωσης και η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι δύο πράγματα ανεξάρτητα.

**Στο σημείο αυτό αποχώρησε ο κ. Π. Νικολακόπουλος από το Δ.Σ.
του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων και προσήλθαν οι κ.κ. Σωτήρης Αντωνίου,
δικηγόρος, Δοντάς, δικηγόρος, εκπρόσωποι ιδιοκτητών, Περικλής
Λιβάς, συνιδιοκτήτης.**

Ο κ. Αντωνίου λαμβάνοντας το λόγο, επισημαίνει το γεγονός ότι ο ναός, ως άλλωστε διαπίστωσαν και τα μέλη του Συμβουλίου κατά τη διενεργηθείσα αυτοψία είναι μνημειακά ανύπαρκτος, γεγονός το οποίο βεβαιώνεται και από επιστημονικές δημοσιεύσεις. Συγκεκριμένα, αναφέρεται στη δημοσίευση της ανασκαφής στο χώρο από τον Σκιά, που δημοσιεύθηκε στα ΠΑΕ του 1897, καθώς και στην αναφορά της αρχαιολόγου κας Λυγκούρη, που δημοσιεύθηκε στο ΑΔ 49 (1994).

Σε σχετική ερώτηση του Προέδρου του Συμβουλίου, ο κ. Αντωνίου απαντά ότι δεν πρέπει να διενεργηθεί ανασκαφή. Εις επίρρωσιν της θέσεώς του αυτής αναφέρεται στις αλλεπάλληλες αντικρουόμενες ως προς την αναγκαιότητα απαλλοτρίωσης γνωμοδοτήσεις του ΚΑΣ από το 1964 κ.ε. Τέλος, ο κ. Αντωνίου αναφέρεται σε ζητήματα ειδικότερα, που άπτονται της ετοιμορροπίας των υφισταμένων κτισμάτων, τους λόγους για τους οποίους η Πολεοδομία δεν ενημέρωσε την Υπηρεσία αναφορικά με την ετοιμορροπία – δεδομένου ότι το ΥΠΠΟ ουδέποτε προέβη σε οποιονδήποτε χαρακτηρισμό. Εν συνεχείᾳ, αναφέρεται σε προηγούμενη γνωμοδότηση του ΚΑΣ περί απαλλοτρίωσης και διευκρινίζει ότι ουδέποτε εξεδόθη η προβλεπόμενη από το νόμο ΚΥΑ, ενώ και το ΤΑΠΑ ενημέρωσε αφενός το ΥΠΠΟ ότι η απαλλοτρίωση δεν μπορεί να προχωρήσει, καθώς έχει παρέλθει η προθεσμία, αφετέρου το Συνήγορο του Πολίτη ότι δεν υπάρχουν οι αναγκαίες πιστώσεις, για να συντελεσθεί η απαλλοτρίωση, διότι εκκρεμούν βεβαιώσεις, που αντιστοιχούν σε ποσά, στα οποία το ΤΑΠΑ δεν γνωρίζει αν μπορεί να αντεπεξέλθει. Επιπλέον, αναφέρεται και στη σχετική αλληλογραφία μεταξύ του ΣΤΠ και της Υπηρεσίας, στα περί της διασύνδεσης της ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων της Αθήνας και του συγκεριμένου χώρου, τα οποία θεωρεί ανυπόστata, δεδομένης της κατασκευής της γραμμής του τραμ και σχετικών ΥΑ (ΥΠΠΟ), καθώς και στα αναφερθέντα από τους προλαλήσαντες

ανδροφορικά με την αξία του ακινήτου, η οποία ανέρχεται κατά τον κ. Αντωνίου στα 8^ο εκ. € περ. (αγοραία αξία), κόστος το οποίο διερωτάται αν αξίζει να αναληφθεί από το Ελληνικό Δημόσιο, δεδομένου ότι είναι δυνατό να προκριθεύν άλλες λύσεις διατήρησης και ανάδειξης περιλαμβανομένης της επιβολής ειδικών όρων δόμησης, ως άλλωστε είχε προταθεί από την πρώην περιφερειακή επιτροπή της Γ' ΕΠΚΑ, κα Λ. Παρλαμά. Με την άποψη της κας Παρλαμά είχαν συνταχθεί ο κ. Λαμπρινουδάκης, ο κ. Σαβαλάνος και ο κ. Χανδακάς. Τέλος, ως προς τη διατήρηση της κοίτης του Ιλισσού και του παριλισσίου τοπίου αναφέρει ότι αυτό έχει ουσιαστικά ολοκληρωτικά καταστραφεί, επικαλούμενος και σχετική παρατήρηση της κας Λ. Παλαιοκρασσά σε προηγούμενη συνεδρίαση του Συμβουλίου.

Στο σημείο αυτό ο Πρόεδρος, απευθύνει έκκληση οι ενδιαφερόμενοι να επιχειρηματολογούν επί του θέματος, το οποίο είναι «καθαίρεση των ετοιμορρόπων υφισταμένων κτισμάτων και διενέργεια ανασκαφής». Ακολούθως, λαμβάνει το λόγο ο κ. Π. Λιβάς, ο οποίος θεωρεί ότι επί τέλους μετά από 40 χρόνια πρέπει να δοθεί λύση, ενώ αναφέρει ότι είναι απολύτως σύμφωνος με τη διενέργεια ανασκαφής στο χώρο, προς άρση και της τελευταίας αμφιβολίας, αντιλαμβανόμενος απόλυτα την αναγκαιότητα διασφάλισης της προστασίας των αρχαιοτήτων και της ιστορικής μνήμης. Γι' αυτόν το λόγο δεν προχώρησαν στην άσκηση των ένδικων μέσων, που τους παρέχει η εθνική και διεθνής νομοθεσία.

Εντούτοις, το γεγονός ότι το πρόβλημα χρονίζει, χωρίς να δίδεται καμία λύση, έχει προκαλέσει την αγανάκτηση των ιδιοκτητών, των οποίων θεμελιώδη συνταγματικά δικαιώματα παραβιάζονται. Ακραία περίπτωση αποτελεί ένας εκ των ιδιοκτητών, ο κ. Φύσσας, ο οποίος έχει υποστεί οικονομική καταστροφή. Υπογραμμίζει, επιπλέον, το γεγονός ότι στο οικόπεδο ιδιοκτησίας Λιβά έχει ήδη διενεργηθεί ανασκαφική έρευνα, χωρίς να αποκαλυφθεί τίποτε.

Με τη σειρά του ο Πρόεδρος του Συμβουλίου, θεωρεί απαραίτητη τη δέσμευση από πλευράς των ιδιοκτητών ότι δεν θα προβάλλουν κανένα νομικό κώλυμα κατά τη διενέργεια της ανασκαφής και υπογραμμίζει ότι όλες οι εργασίες θα χρηματοδοτηθούν από το ΥΠΠΟ, οι δε προς ανασκαφή χώροι θα υποδειχθούν από την Υπηρεσία.

Στις επισημάνσεις αυτές του Προέδρου, ο κ. Αντωνίου, ο οποίος θεωρεί ότι κανείς δεν έχει αντίρρηση, αρκεί από πλευράς ΥΠΠΟ οι εργασίες να ξεκινήσουν σύντομα.

Τέλος, ο κ. Ζαχόπουλος καλεί τους ενδιαφερομένους να αποχωρήσουν.

**Στο σημείο αυτό αποχώρησαν οι : Σωτήρης Αντωνίου, δικηγόρος,
κ. Δοντάς, δικηγόρος, εκπρόσωποι ιδιοκτητών, Περικλής Λιβάς,
συνιδιοκτήτης.**

Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου λαμβάνοντας το λόγο θέτει υπ' όψιν των μελών σειρά εγγράφων, τα οποία κατέθεσαν οι ενδιαφερόμενοι, τα οποία και αναγιγνώσκει (Πρωτοβουλία Κατοίκων Μετσ (υπογράφοντες 1.284), ΣΑΔΑΣ ΠΕΑ, Ελληνική Εταιρία για την προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Εξωραϊστικός Σύλλογος «Αρδηττός», Σύλλογος

προτασίας Παριλισσίων περιοχών). Παράλληλα, θέτει υπ' όψιν των μελών
υπό κάθισμα συνημμένα σχέδια ή φωτογραφίες.

Ακολούθως, απευθύνει ερώτηση προς τον κ. Κλαδιά, νομικό Σύμβουλο του Κράτους στο ΥΠΠΟ, αναφορικά με το ζήτημα, που ετέθει από την καθάριση αρμοδιότητας του ΚΑΣ. Ο κ. Κλαδιάς υπογραμμίζει ότι το άρθρο 50 του Ν. 3028/2002, προβλέπει ότι στην αρμοδιότητα του ΚΑΣ ανήκουν δεδηματα που αφορούν την προστασία αρχαίων μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων και αποτέλεσαν το χώρο εξαίρετων ιστορικών ή μυθικών γεγονότων έως το 1830. Δεδομένου ότι οι απαλλοτριώσεις εμπίπτουν στις αρμοδιότητές του, το Συμβούλιο, για να αποφασίσει την έγκριση ή μη απαλλοτρίωσης, πρέπει να έχει στη διάθεσή του τα απαραίτητα στοιχεία, για να διαμορφώσει κρίση. Στο πλαίσιο αυτό το ΚΑΣ καλείται να γνωμοδοτήσει αν θα πρέπει να λάβει χώρα ανασκαφική έρευνα, με σκοπό τη διαμόρφωση της τελικής του απόψεως. Η διενέργεια δε ανασκαφικής έρευνας στη συγκεκριμένη περιοχή προϋποθέτει την κατεδάφιση κτισμάτων.

Εν συνεχείᾳ, λαμβάνει το λόγο ο κ. Δ. Κωνστάντιος, προϊστάμενος του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου, ο οποίος θεωρεί ότι ο χώρος πρέπει να απαλλοτριωθεί. Η σημασία του για το ιστορικό περιβάλλον της Αθήνας, ως ιστορικό «τοπόσημο» είναι μεγάλη. Η θέση και οι σωζόμενες υλικές μαρτυρίες καθιστούν επιβεβλημένη την απαλλοτρίωση, αποκατάσταση και ανάδειξη. Ο χώρος, ακόμα και στη φυσική του κατάσταση, έχει πολύ μεγάλη σημασία, για την περιοχή αυτή της Αθήνας. Παρά τη στενότητα στα οικονομικά του Υπουργείου, πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια, προκειμένου ο χώρος να απαλλοτριωθεί. Σε σχετική παρατήρηση του Προέδρου ότι σήμερα δεν συζητείται η απαλλοτρίωση, ο κ. Κωνστάντιος απαντά ότι σε κάθε περίπτωση αυτή πρέπει να προηγηθεί της καθαίρεσης των κτισμάτων και της ανασκαφής.

Εν συνεχείᾳ, ο λόγος δίδεται στον Εμ. Κορρέ, Καθηγητή Αρχιτεκτονικής στο ΕΜΠ, ο οποίος υπογραμμίζει ότι στη συγκεκριμένη θέση είναι αδιαμφισβήτητο ότι υπήρχε ναός, ως αποδεικνύεται από το έργο των Stewart και Revett, καθώς και από σχέδιο των Kleéanthon και Schaubert, στο οποίο μάλιστα απεικονίζονται σχεδιαστικά αξιόλογα τμήματα της βάσεως. Επιπλέον, αναφέρει πληθώρα στοιχείων, τα οποία αποσκοπούν στη διασφήνιση του ρυθμού καταστροφής του μνημείου, καθώς και στην υπογράμμιση της ιδιαίτερης σημασίας του. Εν κατακλείδι, το κάτω μέρος του μνημείου, μόνο το μαρμάρινο μέρος καταστράφηκε από τον Τούρκο, για να γίνει ασβέστης. Το υπόλοιπο θεμέλιο διατηρήθηκε εκεί και φαίνεται στα σχέδια του Σάουμπερτ και του Κλεάνθη. Αυτό λεγλατήθηκε από τους γηγενείς Αθηναίους. Ο κ. Κορρές θεωρεί ότι ο χώρος είναι μοναδικής, πανευρωπαϊκής σπουδαιότητας.

Η κα. Π. Βασιλοπούλου, Διευθύντρια της Β' ΕΠΚΑ, λαμβάνοντας το λόγο με τη σειρά της, εκφράζει την απόλυτη συμφωνία της με τις παρατηρήσεις των προλαλησάντων, κ.κ. Κορρέ και Κωνστάντιου. Τάσσεται δε υπέρ της καθαίρεσης των υφισταμένων κτισμάτων και διενέργειας ανασκαφικής έρευνας, θεωρεί, όμως, αδιανόητη τη διατήρηση τυχόν λειψάνων του ναού στο υπόγειο κάποιας πολυκατοικίας ή εντός ενός ασφυκτικού αστικού τοπίου. Ο κ. Θέμελης, ομότιμος Καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, αναφέρεται στη σημασία του μνημείου και στην ιστορικότητα και ιερότητα του χώρου. Θεωρεί ότι το θέμα θα έπρεπε να είχε εισαχθεί με διαφορετική διατύπωση (απαλλοτρίωση ή μη). Επιπλέον, υπογραμμίζει το γεγονός ότι είναι πολύ δύσκολο το Συμβούλιο να μεταβάλει άποψη αναφορικά με την απαλλοτρίωση, δεδομένων και των

προηγουμένων γνωμοδοτήσεών του.. Ο κ. Θέμελης θεωρεί πως το γεγονός ότι το μημείο σήμερα δεν υφίσταται, δεν αποτελεί λόγο απόδοσης του χώρου για οικαδόμηση, επικαλούμενος μάλιστα και προηγούμενη γνωμοδότηση του Συμβούλου για μεταβυζαντινό μνημείο, το οποίο είχε καθαιρεθεί από ιερείς. Είς την πρωστινή των λεγομένων του αναφέρεται σε πρόσφατη μελέτη της Καθηγήτριας Κλασικής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, κας Όλγας Παλαγγιά. Εν κατακλείδι, ο κ. Θέμελης πιστεύει ότι η καθαίρεση των κτισμάτων πρέπει να γίνει πολύ προσεκτικά, παρουσία αρχαιολόγου και μηχανικού της Υπηρεσίας προς περισυλλογή αρχιτεκτονικών μελών, που τυχόν εντοπισθούν και για λόγους ασφαλείας. Η δε χρηματοδότηση των εργασιών να γίνει από το ΥΠΠΟ, χωρίς καμία απολύτως δέσμευση. Προέχει η ανάδειξη του χώρου, η αποκατάσταση της μορφής του μνημείου και σε δεύτερη φάση η έγκριση της απαλλοτρίωσης. Εν πάση δε περιπτώσει η κατεδάφιση και ανασκαφή δε γίνεται υπέρ των πολιτών, αλλά υπέρ του μνημείου.

Ο κ. Ιωάννης Σακελλαράκης, επίτιμος Έφορος Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟ, τάσσεται με τη σειρά του ανεπιφύλακτα υπέρ της απαλλοτρίωσης. Θεωρεί δε ότι από την ανασκαφή θα προκύψουν ελάχιστα στοιχεία. Η ανάδειξη και αξιοποίηση του χώρου αποτελεί το ζητούμενο.

Από πλευράς του ο κ. Ν. Μουρτζάς προβάλλει το γεγονός της αναξιοπιστίας του Κράτους απέναντι στους πολίτες. Αναφέρει εν συντομίᾳ το ιστορικό της υπόθεσης και διατυπώνει την άποψη ότι η παρέμβαση του ΥΠΠΟ στην περιοχή δεδομένης και της οικονομικής στενότητας δεν πρέπει να είναι μαξιμαλιστική. Στο τέλος σημειώνει ότι το Συμβούλιο πρέπει να συνομολογήσει όλα τα δεδομένα, μεταξύ των οποίων και ο σεβασμός των κατοχυρωμένων από το Σύνταγμα δικαιωμάτων των πολιτών (ιδιοκτησία).

Ακολούθως ο κ. Ν. Γκιολές, καθηγητής Βυζαντινής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών πιστεύει ότι η άμεση απαλλοτρίωση του χώρου είναι αδύνατη. Αφού προηγηθεί η ανασκαφή, τότε πρέπει να τεθούν τα ερωτήματα περί ανάδειξης του χώρου και απαλλοτρίωσης. Πιστεύει τέλος, ότι το Υπουργείο πρέπει να κατοχυρωθεί νομικά, προς αποφυγή διεκδικήσεων και εντάσεων από πλευράς των πολιτών κατά τη διενέργεια των εργασιών καθαίρεσης των κτισμάτων και της ανασκαφής.

Εν συνεχεία και με αφορμή την παρατήρηση του Γενικού Διευθυντού Αρχαιοτήτων, κ. Λ. Κολώνα, ότι σε καμία περίπτωση το θέμα δεν αφορά στην εξυπηρέτηση πολιτών, αλλά στην προστασία ενός μοναδικού τόπου και ότι ακόμα και αν από την ανασκαφική έρευνα δεν προκύψουν στοιχεία παραμένει η ιστορικότητα της περιοχής, οπότε πρέπει το ΥΠΠΟ να προχωρήσει υποχρεωτικά στην κήρυξη της περιοχής ως ιστορικού τόπου και την απαλλοτρίωση, ακολουθεί διαλογική συζήτηση μεταξύ του Νομικού Συμβούλου, κ. Κλαδιά, της καθηγήτριας Κλασικής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, κας Λ. Παλαιοκρασσά και του κ. Κολώνα ότι η εν λόγω θέση πληροί τις προϋποθέσεις, για να κηρυχθεί ιστορικός τόπος, δεδομένων των δρωμένων που ελάμβαναν εκεί χώρα. Από την πλευρά του ο κ. Θέμελης θεωρεί ότι αρκεί το γεγονός πως ο χώρος είναι κηρυγμένος αρχαιολογικός, στον οποίο σώζονται υλικά κατάλοιπα.

Ο Πρόεδρος με τη σειρά του επισημαίνει την εύστοχη παρατήρηση του κ. Μουρτζά περί αναξιοπιστίας της Πολιτείας. Ο συγκεκριμένος χώρος ο οποίος θεωρείται από τους προλαλήσαντες εξαιρετικά σημαντικός, ακόμα και σε επίπεδο αρχαιολογικό δεν αξιολογήθηκε υψηλά, διότι, ενώ δαπανήθηκαν

απαλλοτριώσεις υπέρογκα ποσά, για την εν λόγω απαλλοτρίωση δεν διετέθη τίποτε, ενώ κανονικά θα έπρεπε να περιλαμβάνεται μεταξύ των προτεραιοτήτων, αν αξιολογούνταν ως τόσο σημαντική. Οι προηγούμενες γνωμοδοτήσεις του Συμβουλίου περί απαλλοτρίωσης ουδέποτε υλοποιήθηκαν δια της εκδόσεως Κ.Υ.Α.

Από την άλλη πλευρά, πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν ότι το Συμβούλιο αδικείται, όταν γίνεται αποδέκτης ενοχλητικών συμπεριφορών και απαράδεκτων εκφράσεων. Είναι γεγονός ότι η συγκεκριμένη υπόθεση είναι εξαιρετικά σύνθετη, καθώς εμπλέκονται πολλοί με διαφορετικές προθέσεις, επιδιώξεις ή συμφέροντα. Βεβαίως, υπάρχουν και οι πραγματικά ενδιαφερόμενοι, όπως και οι θιγόμενοι ιδιοκτήτες. Είναι σημαντικό για την Πολιτεία να παύσει να εθελοτυφλεί και να αποδείξει ότι είναι αποφασιστική και αξιόπιστη.

Τέλος, ο κ. Ζαχόπουλος εκτιμά ότι η πρόταση περί κατεδάφισης των ετοιμόρροπων κτισμάτων και διενέργεια ανασκαφής είναι η πλέον ικανοποιητική. Η πρόταση είναι σαφής και η θέση του Συμβουλίου και της Υπηρεσίας ξεκάθαρη : η περιοχή θα ερευνηθεί συστηματικά και συνολικά, δαπάναις του ΥΠΠΟ. Επί των δεδομένων που θα προκύψουν θα στοιχειοθετηθεί πλέον μία νέα γνωμοδότηση του Συμβουλίου αναφορικά με το τι μέλλει γενέσθαι στη συγκεκριμένη περιοχή, επί τη βάσει σχεδίου.

Επί του διαδικαστικού, θα τεθεί σε ψηφοφορία η εισήγηση της Δ/νσης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, καθώς και οι όροι που καθείς κρίνει σκόπιμο να προστεθούν. Ολοκληρώνοντας την παρέμβασή του, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου καλεί τα μέλη να γνωμοδοτήσουν επί της πρότασης κατεδάφισης των υπαρχόντων κτισμάτων και διενέργειας ανασκαφικής έρευνας δαπάναις του ΥΠΠΟ, υπό τη διαρκή παρακολούθηση και εποπτεία της Υπηρεσίας, η οποία έχει γνώση των ανασκαφών που έγιναν ως τώρα και μπορεί να καθορίσει το πεδίο, στο οποίο θα κινηθεί. Κατά την καθαίρεση θα ελεγχθεί μήπως εκεί υπάρχουν ενσωματωμένα – εντοιχισμένα αρχαία.

Κατά την ψηφοφορία που ακολουθεί μειοψηφεί ο κ. Κωνστάντιος, ο οποίος θεωρεί ότι υπάρχουν όλα τα τεκμήρια, για να λάβει το Συμβούλιο απόφαση υπέρ της απαλλοτρίωσης και αμέσως μετά να κατεδαφιστούν τα κτίρια, να γίνει έρευνα και ν' αναδειχθεί ο χώρος.

Τέλος, ο Πρόεδρος καλεί την Δ/ντρια Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων να διατυπώσει τη γνωμοδότηση:

Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο αφού έλαβε υπ' όψιν: Α) Το Νόμο 3028/02: «Για την Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς», Β) Την εισήγηση της αρμοδίας εισηγήτριας επί του θέματος, Γ) Τα στοιχεία του φακέλου

Γνωμοδοτεί κατά πλειοψηφία:

Υπέρ της πραγματοποίησης ανασκαφικής έρευνας, αφού καθαιρεθούν τα υπάρχοντα κτίσματα, στο οικοδομικό τετράγωνο που περιβάλλεται απ' τις οδού Αρδητού, Κούτουλα, Θωμοπούλου και Κεφάλα στο Μετς Αθηνών με τους εξής όρους:

1. Να δοθεί η γραπτή συναίνεση των φερομένων ιδιοκτητών των εν λόγω ακινήτων (εντός του προαναφερθέντος Ο.Τ.), για να γίνει η καθαίρεση των κτηρίων και η ανασκαφική έρευνα.

2. Οι παραπάνω ενέργειες να καλυφθούν με δαπάνη του Υπουργείου Πολιτισμού.
3. Η καθαίρεση των κτισμάτων και η ακολουθήσασα ανασκαφική έρευνα να διεξαχθούν από την αρμόδια Γ' ΕΠΚΑ, παρουσία πολιτικού μηχανικού της Διεύθυνσης Αναστήλωσης Αρχαίων Μνημείων.
4. Να περισυλεγεί τυχόν αρχαίο οικοδομικό υλικό, εντοιχισμένο στα υπό καθαίρεση ακίνητα.
5. Αφού διεξαχθεί η ανασκαφική έρευνα το θέμα να επανέλθει στο ΚΑΣ.

Μειοψηφεί ο κ. Δημ. Κωνστάντιος.

Η αναλυτική συζήτηση του θέματος, καταγράφεται στα επίσημα πρακτικά της αρ. 40/ 19 Οκτωβρίου 2005 Συνεδρίασης, τα οποία βρίσκονται στο αρχείο της Γραμματείας του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Χρήστος Ζαχόπουλος

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Κωνσταντίνος Νικολέντζος

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Η Προϊσταμένη του τμήματος
της Γραμματείας των Αρχαίων
όπου που βρίσκεται
Μαρία Λαγογιάννη
Αρχαιολόγος με βαθμό Α'

4. 2006

Η Προϊσταμένη του τμήματος
της Γραμματείας ΚΑΣ

Μαρία Λαγογιάννη
Αρχαιολόγος με βαθμό Α'